1844 — 1845,

Sceniskt trolleri i En Akt

MED KÖRER OCH KUPLETTER

AF

AUG. BLANCHE.

Uppfördt för första gången å Nya Teatern d. 1 Jan. 1845.

STOCKHOLM.

L:s Gust. Rylander,

Bazarn å Norrbro.

(*En större sal med fond och sidodörrar.*)

FÖRSTA SCENEN.

Gamla Året.

Det är bra hårdt att man ska bli gammal, fast man aldrig i tiden kan bli äldre än 365 dagar, 5 timmar och 49 minuter. Ett vanligt menniskobarn vid min ålder ligger helt beskedligt i vaggan med ett ansigte rödt och skinande som en skalad rödbeta; men jag är grå i fysionomien, alldeles som ett oblekt norrlandslärft. Ett lindebarn börjar först vid min ålder få ondt för tänder, men jag har redan så ondt om tänder, att min mun skulle kunna bli en guldgrufva för alla tanddoktorer i verlden. De tolf månadsskiftena ha gett min hjessa ett så respektabelt månsken, att jag visst inte behöfver någon lyktgubbe, för att säkert komma hem om aftnarna, och jag trotsar hvilken perukmakare som helst att kunna göra en tillräckligt stor peruk åt min skinande hjessa, om man också slet håret från alla de fångar, som kunde ha rymt ifrån Rindön. Och ändå finnes det ingen som i erfarenhet kan jemföras med mig. Jag skulle kunna berätta hur det ser ut i solen, månen och stjernorna, om jag bara hade tid dertill; jag kan kinesiska, tala småländska och alla

andra vidunderliga språk; jag kan hålla liktal, skrifva tidningar och sy rökmössor, exercera stångbataljon och till och med dansa polka om det gäller. Jag har sysselsatt mig med folkskolor och polkskolor, både för Herrar och Damer, och hade jag längre fått lefva, så skulle jag äfven hittat på polkafläsk och polkapotatis, både att hämtas och spisas på stället. Ja, jag kan, hvad som är aldravärst, till och med låna pengar, utan att betala dem, fullt ut så bra som vanliga menniskor med god uppfostran. Men hvad hjelper väl alla mina meriter, när jag ändå inom några ögonblick får dödsslaget för pannan af Tiden, den förfärlige Slagtar-Åldermannen? Men det är sant, jag ger afskedsaudiens i dag; jag hör redan mina klienter i trappan. Jag måste in och raka mig och ta på mig min resdrägt, ty jag vill dö värdigt mina anor, de mångtusen seklerna.

Sång N:o 1.

(Mel.: *Gubben Noach.*)

Nu det lider hvad det skrider,
Gubben måste dö.
Fåfängt är att spjerna;
Men jag lefde gerna,
Om jag också måste lefva utaf halm och hö.

Mycket har jag hört, fast jag är
Slapp som vissnadt löf:
Kärleks ömma toner,
Ståtliga cessioner,
Och den Riksda'n och den Riksda'n, den har gjort mig döf.

(*Går in i sidorummet.*)

ANDRA SCENEN.

INDUSTRIEN (*kommer in*).

Sång N:o 2.

(Mel.: ”*Så lunka vi så småningom etc.*”)

Jag är den Svenska Industri'n,
Arbetar båd' i jern och lin,
Gör snörlif åt mamsellerne
Och åt of'serare,
Blankläderskor åt herrarna
Och trädskor åt gesällerna
Och guldgaloner finns, hos mig
Samt rep att hänga sig.

Jag väfver kläden, smider spik,
Gör kistor båd' för mynt och lik
Och vagnar för att åka i
Och köra snö uti.
Dock är jag sjelf så fattig jag,
Jag fryser, svälter natt och dag
Och jag får spisa till min död
Sill och machine-bröd.

Jag har hört att Hans Excellence, det gamla året, ger afskeds-audiens i dag, och jag tänker besöka honom, för att höra om han inte vill handla litet af mig, innan han kryper till kojs. Jag har den yppersta Opodeldok att bjuda på, köpt på En-riksdalers-rummet hos Herr Leja; det kan vara nyttigt att ha en flaska Opodeldok med sig i grafven. — Men hvem kommer der? — Ve mig, är det inte den arma krediten!

TREDJE SCENEN.

INDUSTRIEN. KREDITEN.

Industrien (för sig).

Kors hvad den Krediten har krymt ihop! jag känner inte mer igen honom. Förut var han en kraktfull man, som utgjorde allas trefnad, var med på alla nöjen i Stockholm, spatserade i cirkelrund slängkappa på Norrbro, åkte med spann från morgon till qväll, dansade med noblessen på stora Börssalen och med hela verlden på maskraderna — och nu! Hvad kan han vilja på gamla årets afskedsdag. *(Drager sig åt fonden.)*

Krediten (framskridande, utan att se sig omkring).

Sång N:o 3.

(Mel.: *"Så högt på höga Alperna etc.*)

Jag är Krediten! — när jag finns,
Mår hela verlden som en prins.
Hur långa fingrar nu än finns,
Man griper ej Krediten.

Hvad har jag för det jag gjort godt?
Jo bara otack blef min lott,
Ett grufligt öknamn har jag fått:
Man kallar mig för Kritan.

Men jag skall krita eder jag
Snart med en ny bysättningslag.
Snart bysätts också jag en dag,
Sök sedan opp Krediten.

(Går in i sidorummet).

FJERDE SCENEN.

Industrien (*straxt derefter* Penningbristen.

Industrien.

Han kände inte igen mig, min kära farbror. Hvilket buller derute! — Ah, det är min äkta hälft, penningbristen. Han håller beväringsmålet skulle jag tro.

Penningbristen (kommer in).

Industrien.

Det är ju en hygglig man jag har! Om alla män så troget följde sina hustrur som han! Industrien och Penningbristen: de tu äro ett. Håller du ännu af mig lika mycket.

Penningbristen.

Ja.

Industrien.

Du blir större med hvar dag, min gubbe lilla! Tänker du gå in till Hans Excellens för att trösta honom i hans sista stunder?

Penningbristen (går mot väggen).

Ja.

Industrien.

Tänker du gå genom väggen?

Penningbristen.

Ja.

Industrien.

Jag undrar inte på det, ty ju mer det bär uppåt väggarne, desto roligare har du (*båda gå in*).

(*Regn höres utanför*).

FEMTE SCENEN.

REGNVÄDRET (*i regnkappa*).

Sång N:o 4.

(Mel.: *"Roligt är att vara full etc.*)

Jag är fula vädret jag,
pirum!
Som på sommarn la beslag
kum kulleri etc.
Syndafloden var min far
Och far min mycket lik jag var.

Den som är af vatten full
pirum!
Dimper inte gerna kull —
kum kulleri etc.
Ty min aldrabästa vän
Är nykterhetsföreningen.

Sodavatten smakar bra,
pirum!
Men det kostar fyrkarna —
kum kulleri etc.
Jag är ej så snål och sträng,
Ty fritt jag bjuder er på regn.
(*Skyndar in i sidorummet; — Regnvädret upphör, men det mörknar i stället*).

SJETTE SCENEN.

NYA REPRESENTATIONS-FÖRSLAGET. POLISMÅNSKENET.

Nya Representations-förslaget.

Det lär väl vara slut med mig vid detta laget;
Ty jag är Nya Representations-förslaget;

Visst är det sant, jag är i blomman af min vår,
Men tungt och stapplande jag som en gubbe går. —
Jag satt så lefnadsglad i mina tvänne kamrar,
Men dödens aning hemskt uti mitt öra slamrar; —
Mitt hopp det var så stort. Ej mera hoppas jag
Jag är beredd till allt!
(*Blir varse Polismånskenet.*)
Hvad vill den der för slag?
Du smyger efter mig, du trampar mig på benet;
Hvem är du? svara karl!

Polismånskenet.

Jag är Polismånskenet.

Nya Representations-förslaget.

Hvad, kan ett månsken så sig kläda uti svart?
Ja, om du månsken är, så är du på tre qvart.

Polismånskenet.

Kurage haf min vän; ej längre var förlägen,
Ty jag vill lysa dig uppå den svåra vägen.

SJUNDE SCENEN.

De Förra. Tvänne Gestalter.

Första Gestalten.

Här ha vi honom, bror!

Andra Gestalten.

Vi hafva honom bror.

Förste Gestalten.

Att mer du räddas kan, är aldrig värdt du tror.

Nya Representations-förslaget.

Polismånsken mig hjelp!

Polismånskenet.

En bra karl sjelf sig hjelper.

Nya Representations-förlaget.

Men om jag stjälper, vän?

Polismånskenet.

Då är det bäst du stjälper.

Första Gestalten.

Det fåfängt är för dig, att böner för dig strö.

Andra Gestalten.

Om du ej lefva får, så får du likväl dö.

Nya Representations-förslaget.

Ser du då intet hvad jag råkat i för slanger?

Polismånskenet.

Min Hedersvän, att se, hör inte till min genre.

Nya Representations-förslaget.

Så måste jag deran; jag offra skall mitt lif,
Se'n blott jag lefva fått uti ett trångt arkif.
Men ingen grymhet! Ni kan döda mig försiktigt.

Första Gestalten.

Du kan ha rätt deri, ty dö, det ska' du riktigt!
(*Gestalterne slå till och nya Representations-förslaget faller.*)

Polismånskenet (*för sig*).

Att falla så der lätt, det är väl något skralt,
Ehuru allt det der kan vara mig egalt.

Andra Gestalten.

I föttren honom tag, jag honom tar i håret,
Och låt oss bära'n se'n intill det gamla året.

(*Gestalterna bära in Representations-förslaget i andra rummet.*)

ÅTTONDE SCENEN.

Polismånskenet.

Jag är en vän af tragedier, jag, som nogsamt är bekant i vårt trefliga Stockholm, och derför gjorde dender Scenen på mig ett skönt intryck. Jag är en mörkrets furste, jag, och en krona har jag som lyser, vill jag lofva. För att bekämpa mörkrets framgång häri hufvudstaden, begagnar man de der dumma arganska lamporne, i stället för de der småtrefliga lyktorna, som fanns i äldre tider och som gjorde vår goda hufvudstad så lysande mörk. Dessa arganska lampor flammade duktigt i början; men sedan lyckligtvis oljan tog sig till att rinna ner i lyktändaren i stället för i lyktan, så är det inte mer så farligt med den saken. Nu börjar man på med spritlampor, och fyra sådana brinna redan kring Gustaf Adolphs staty. Men som spriten, Gud vare lof, är en mycket begärligare suparmat än oljan och rinner till och med mycket lättare ner än den, så hoppas jag att den snart skall gå samma väg. Lycksam resa! Med ett ord, jag är det beprisade polismånskenet, i egen hög person och är en enda storhet, hvars välde ännu ingen mäktat krossa; men hvilka är det som komma der?

NIONDE SCENEN.

DEN FÖRRE. FYRA LYKTGUBBAR (*inkommande*).

Sång N:o 5.

Polismånskenet.

(Mel.: *"Mårten Holk af ingen känd"* etc.)

Hvad har ni att göra här?
Hvarför ska ni blossa?
Tror ni att så lätt det är
Att ett månsken krossa?

Lyktgubbarne (*dansande*).

Vi ä' lyktgubbar och dansa i ring
Och hela verlden vi lysa omkring!
Vi ä' lyktgubbar — pling, plingeli, pling –
Som dig skola krossa.

Polismånskenet.

Hvem fann er, lyktgubbar, opp?
Hvem har lärt er blossa?
Fåfängt är likväl ert hopp,
Att ett månsken krossa.

Lyktgubbarne (*dansande kring Polismånskenet*).

Vi ä' lyktgubbar och dansa i ring
Och hela verlden vi lysa omkring!
Vi ä' lyktgubbar — pling, plingeli, pling —
Som dig skola krossa.

(*De taga Polismånskenet i lufven och draga honom med sig in i sidorummet. Det blir ljust igen.*)

TIONDE SCENEN.

Lika Arfsrätten.

Jag är Lika Arfsrätten, jag. Så får då ändtligen jag, menskliighetens skönaste hälft, äfven i penningväg gälla för hälften. Ack, Blända, du

oförgätliga Småländska brukspatronessa, vi ha varit lyckligare än du, ty dina systrar ha inte behöft slå ihjel så många vackra officerare och soldater, som du måste göra, stackars flicka.

Aria.

Sång N:o 6.

Lika Arfsrätten.

Mel.: *"Då jag drog bort från våra bygder"* ur Robert.)

Hell dig, du minnesvärda Blända!
Tag mot vår varma tacksamhet!
Ej krigets brand vi nödgats tända;
Allt har gått med pukor och trumpet,
Med pukor och trumpet!
För dig vårt köns brukspatronessa
Jag böjer glad min hjessa;
Ty du lät tredjedelen gå
Och lät oss ändtligt hälften få.

ELFTE SCENEN.

Publiciteten. Kritiken.

Publiciteten.

Jag, som nu vågar nalkas allmänheten,
Är utan minsta krus Publiciteten,
Och barnet, som på trissor kommer der,
Kritiken är.
Jag är så rik på Riksdagsprotokoller,
Jag långa följetånger innehåller,
Men gäller det att vara sträng och tvär,
Jag fattig är.
Dock har jag lyckligt året genomtraskat
Och jag är lika torr, fast sommarn slaskat,
Men lofvar, om jag får prenumerant,
Bli på min kant.

(Till Kritiken.)

Mitt barn, du måtte väl ej åka illa?

Kritiken.

Men jag är mycket hungrig, mamma lilla!

Publiciteten.

Nog vet jag det, min lilla unge der,
Att tom du är;
Men lofvar du till nästa år att skrifva?

Kritiken.

Ja, mamma, jag ska riktigt ryslig blifva.

Publiciteten.

Att med theatern göra sig besvär?

Kritiken.

Oui, ma mère!

Publiciteten.

Att noggrant sköta om litteraturen?

Kritiken.

Jag skonar hvarken menskan eller djuren.

Publiciteten.

Att målarkonsten ge på pelsen bra?

Kritiken.

Oui, mama!

Publiciteten.

Då är jag nöjd! (*Till Publiken.*)
Ni bör det vara äfven
Jag vill gå på med foten och med näfven,
Och jag vill trottsa den, som säger här:
Att kär'ng jag är.

(*Går in i sidorummet, dragande med sig Kritiken.*)

TOLFTE SCENEN.

STORKYRKOTORNET. KONSTEN.

Storkyrkotornet.

Fast man inte är mer än ett Storkyrkotorn, så kan man väl ha känslor som en annan menniska. Det var fan så kallt att så der stå på ett enda ställe, utan att röra sig det minsta; derför beslöt jag ta mig litet motion. Jag har under hela julmarknaden stått och trängts med folket, som skulle uppför Trångsund att köpa julklappar, men här är mycket rymligare och trefligare. Nå, nå, jag känner till den här trakten förut, ända sen jag var med och spelte en hufvudrôle i Kröningsdagen. — Jag begriper inte hur mamsell kan gå så der tunnklädd midt i smällkalla vintren? Jag har på mig en paletå af murad sten, en nattmössa af koppar och en tjock urtafla till förklä; och ändå skallra mina tänder, liksom kläppen i storklockan der nere.

Konsten.

Hans Högvördighet vet ju, att jag är konsten här i landet, och den har minsan inte råd att lägga sig till någon bättre garderob.

Storkyrkotornet.

Nå, hvad roar sig mamsell med nu för tiden?

Konsten.

Att måla, lönar sig inte stort, så framt man inte riktigt är en gammal målare; att vara skådespelare inte heller, ty folket har ondt efter pengar och recetterna äro klena. Vältaligheten ha de välsignade riksdagsmännen alldeles förstört.

Musiken tar inte heller skruf efter mamsell Linds bortresa. Deremot fins det en annan konst, som nu kommit i svängen, och det är konsten att dansa Polka. Hur är det, skulle inte Hans Högvördighet ha lust att försöka sig i en liten polka på nyårsafton?

Storkyrkotornet.

Det vore besynnerligt om också sjelfva storkyrkotornet skulle få dansa! Är det svåra steg? Går det an, fast jag inte har några polkstöflor på mig? Församlingen har inte bestått mig några sådana än, men vid nästa sockenstämma tänker jag begära mig ett par. — Dansa Polka — Hvad ska' de andra tornen säga derom? Ha ha ha! får gå då, mamsell lilla! spel opp Polkan då!

(*Kyrktornet och Konsten dansa Polkan, hvarefter de hoppa in i sidorummet; det mörknar och åskan börjar gå.*)

TRETTONDE SCENEN.

(*Alla figurerna springa från sidorummet öfver theatern och ut genom fonddörren.*)

Gamla Året (*allena*).

Alla öfverge mig och jag står ensam qvar. Sjelf måste jag bege mig på min sista resa. För att komma gentilt till andra verlden, har jag till och med klädt mig i vargskinsfrack. Men kan jag då inte på något vis få stadna qvar? Det är i alla fall så roligt här i verlden, så opp- och nedvändt allt än är. Nej, jag vill inte bort, jag kan inte bege mig ut i en så kall vinter! Hör, åskan blåser i sitt posthorn, blixtrarna tända lyktorna på den väntande kappslädan! — Låt mig få stanna qvar! Jag anropar Er, J verldsdelar, Eu-

ropa, Asien, Afrika, Amerika, Polynesien och St. Barthelemy! — Jag har mycket ogjordt än; jag har nya polkturer, som jag vill lära er; jag ska undervisa er alla deri, från och med ljuskronan deroppe till och med fortepianot dernere i orkestern. Jag anropar Eder, J Utskott, Plena, Allmänna val, Ståndsval, Klassval, Privatbanker och Giftermålsbyråar. (*Tolfslagen börja.*) Hör hur resbjellrorna ljuda! Låt mig få vara qvar! Jag ber Er derom, mina skyddshelgon, Aftonbladet, Dagligt Allehanda, Statstidningen, Svenska Biet, Stockholms Dagblad, Minerva, Den Konstitutionelle, Söndagsbladet och Gamle Argus. — Hu, jorden darrar under mina fötter — det är förbi — hjelp, hjelp, Samiel! (*Sjunker ned under golfvet.*)

(*Theatern förvandlas ögonblickligen till en grann park, i hvars fond på en thron Nya året sitter. Ofvanom thronen strålar en sol med 1845, i midten och nedomkring stå, jemte Nyårsvisiten, Genier med blomsterguirlander och de Gamla figurerna.*)

FJORTONDE SCENEN.

Kör af Genier.

Sång N:o 7.

(Mel.: ”*Se den sköna Isabella*” ur Robert.)

Festligt flätom våra kransar
För det sköna Nya År!
Våra sånger våra dansar
Året nu till möte går.

Nya Året (*reser sig upp från thronen*).

Förskingradt molnet är som blicken höljde —
En Engel slöjan från mitt anlet drog,
Och nya stjernor, nya solar följde

Det första steg jag in i verlden tog.
Ett barn af tiden och af österflamman,
Jag helsar jorden och er allesamman.
(*Sätter sig och vinkar till sig Nyårsvisiten.*)

Nyårsvisiten (*nalkas thronen och bugar sig, hvarefter han framträder för publiken*).

Jag är det Nya Årets Ceremonimästare och mitt namn är Nyårsvisiten. Man har konspirerat emot mig; man har sammanrotat sig för att dra in mig; man har bortblandat nyårskorten för mig; men jag står här icke desto mindre, ty nog passar i alla fall nyårsvisiten bäst för det theatraliska. Jag får således på Nya Årets vägnar framföra dess välönskningar.

Sång N:o 8.

J statsmän och J embetsmän,
Som finnas och som komma än!
Att hafva sunda hjernor —
alltväl —
Är mer än band och stjernor —
Ni förstår mig väl.

J Krigare i detta land
Båd' med och utan ordensband!
När krigstrumpeten ljuder —
alltväl —
Den ej på polka bjuder —
Ni förstår mig väl.

J Snillen båd' i färg och bläck!
Styr ut i alla väderstreck,
När fantasien glöder —
alltväl —
Men akta er för söder —
Ni förstår mig väl.

J Riksdagsmän, som bland oss gå,
I Utskott eller Plena stå!
Märk: — Statens väl på jorden —
alltväl —
Ej byggs med blotta orden —
Ni förstår mig väl.

J Extramän och Skrifvare,
Som tjogtals man på Bron får se!
Vår Herre föder sparfvar —
alltväl —
Gud vet hur ni framlarfvar —
Ni förstår mig väl.

Patroner och Grosshandlare,
Som svären på affärerne!
Jag önskar er millioner —
alltväl —
Åt döttrarna baroner —
Ni förstår mig väl.

J Handelsmän — Handtverkare,
Som häldre sexan tar än thé!
Haf ständigt friska porer —
alltväl —
Må alla bli Majorer —
Ni förstår mig väl.

J hulda Väsen i vårt land,
Som knyten lifvets blomsterband!
En man åt hvarje tärna —
alltväl —
Fler bör ej önskas gerna —
Ni förstår mig väl.

J Fruar, som i Sverige gå,
Må barn och blomma kring er stå!

Men må ni aldrig tycka —
alltväl —
Fler man dess bättre lycka —
Ni förstår mig väl.

Ni går för ofta, Äkta Män,
Från fru och barn på källaren
Men när ni der ä' glada —
Allt väl —
Tar frun nog gen sin skada —
Ni förstår mig väl!

Till Stockholms Drätsel-kommision
Jag har en önskan — varm är hon;
Men hon är ock ihärdig —
alltväl —
Må Nybron snart bli färdig —
Ni förstår mig väl.

En enda önskan återstår:
Kom ofta hit på detta år!
Kom hit att se Nyåret —
alltväl —
Ty om ni ej förstår'et —
Ni förstår mig väl!

Chör.

Kom hit att se Nyåret —
alltväl —
Ty om ni ej förstår'et —
Ni förstår oss väl!



STOCKHOLM. Hörbergska Boktryckeriet, 1845.